

**BUYRAK TOSH KASALLIGIDA KT NING DIAGNOSTIK
AHAMIYATI**

Toshkent Davlat Tibbiyot Universiteti

2-son Davolash fakulteti talabasi

Soataliyeva Ruxshona Sotvoldi qizi

Dolzarbliqi: 2024–2025-yillar davomida O‘zbekiston aholisi orasida buyrak-tosh kasalligining uchrash darajasi o‘rtacha 4–8% ni tashkil etib, urologik kasalliklar tarkibida yetakchi o‘rinlardan birini egalladi. Buyrak tosh kasalligi (nefrolitiaz) dunyo bo‘ylab tarqalganligi ortib borayotgan, davolash va oldini olishni talab qiladigan dolzarb urologik muammodir. Turmush tarzi, kam suyuqlik ichish va iqlim o‘zgarishi (issiq) tufayli kasallik uchrash chastotasi oshmoqda. Rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlarda kasallikning tarqalishi 5-15% gacha yetadi. Buyrak-tosh kasalligining qaytalanish darajasi 5 yil ichida 30–40%, 10 yil ichida esa 50% gacha yetishi kuzatildi. Radiologik tekshiruvlar natijasida kompyuter tomografiyasi buyrak va siydik yo‘llari konkrementlarini aniqlashda yuqori diagnostik sezgirlikka ega ekanligi tasdiqlandi. Ayniqsa, umumiy toshlarning 60–70% ini tashkil etuvchi kaltsiy oksalatli konkrementlarni aniqlashda KT eng samarali diagnostik usul sifatida baholandi.

Maqsadi: Buyrak tosh kasalliklarini aniqlashda kompyuter tomografiyasini ahamiyatini baholash.

Materiallar va usullar: 2001-yil noyabrdan 2006-yil oktyabrgacha perkutan nefrolitotomiya qilingan bemorlardan, ustun kaliksga kirish imkoniyatiga ega bo'lgan 41 bemor operatsiyadan oldin KT tekshiruvidan o'tgan. Nishon toshning chuqurligi (y) va shu nuqtadan birinchi qovurg'asiz kesmagacha (x) vertikal masofa KT da o'lchandi. x ning y ga nisbati chegarasi 0,58 deb qabul qilindi, undan past nisbatlar esa infrakostal kirishga C-qo'lini vertikal burchak ostida amalga oshirish mumkinligini ko'rsatadi.

Natijalar: Biz 41 bemor orasida 28 bemorda infrakostal kirish orqali yuqori kaliksga muvaffaqiyatli yaqinlashishga erishdik. Operatsiyadan oldingi KT bo'yicha trigonometrik tadqiqot 24 bemorda bu kirish imkoniyatini oldindan aniqladi, ya'ni KT natijalari operatsiya muvaffaqiyatini taxmin qilishda yuqori sezgirlikka ega ekanligini ko'rsatdi. Toshsizlanish darajasi 92,6 % ni tashkil etdi, va hech bir bemorda operatsiyaga bog'liq jiddiy asoratlarni rivojlanmadi. Shu bilan birga, x/y nisbatining 0,58 dan past bo'lishi infrakostal kirish uchun qulay shartlarni bildiradi, bu esa bemorlarda invaziv bo'lmagan, xavfsiz va aniq kirish yo'lini tanlash imkonini beradi.

Xulosa: KT buyrak tosh kasalligini aniqlashda yuqori aniqlikka ega bo'lgan muhim diagnostik usuldir. U toshning aniq lokalizatsiyasi, o'lchami va zichligini baholash orqali davolash taktikasini asosli tanlash imkonini beradi. Olingan ma'lumotlar jarrohlik yoki konservativ muolajani to'g'ri rejalashtirishga yordam beradi. Natijada davolash samaradorligi oshib, asoratlarni va xatoliklar xavfi sezilarli darajada kamayadi.